

Utlåtande – naturvärden på utpekad del av Kilesandstranden

Uppdrag och metoder

Vårt uppdrag har bestått i att ta fram en mer detaljerad bild av förekomsten av växter, svampar, bin och fjärilar, med fokus på naturvårdsarter^{1,2}, inom en utpekad del av Kilesandstranden på Syd-Koster. Inventeringen utfördes av Svante Hultengren/Naturcentrum AB och Sverker Hultengren under en varm försommardag i början juni 2022, på uppdrag av Ingrid Ågerup/Kilesandstrandens vänner. Artlistan som upprättades vid fältbesöket har därefter kompletterats med uppgifter från ArtPortalen³ (sökning 2022-06-01) och från en övergripande och artinriktad rapport som behandlar inventeringar av växter, djur och svampar utförda i Kosterhavetsområdet 2001–2009⁴. Artbestämningar har utförts på plats. Området ligger i nära anslutning till färjeplatsen vid Kilesand (se figur 1). Kartan/ortofotot kommer från Metria.

Figur 1. Karta över det inventerade området, med punkter som visar förekomster av rödlistade och skyddade arter. Uppgifter från ArtPortalen visas med mörkt röda prickar och våra observationer från den 4/6 anges med ljus röda.

¹ ArtDatabanken 2020. *Rödlistade arter i Sverige 2020*. – ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

² skyddade arter §§ enligt MB

³ www.artportalen.se

⁴ Hultengren, S. (red.) 2012. *Dokumentationer av landlevande fauna och flora i Kosterhavets nationalpark och angränsande naturreservat*. – Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Figur 2. Fotografi över området taget från söder mot norr. Foto: Svante Hultengren/Naturcentrum AB 20220608.

Sammanfattning av resultat

Kilesandsstranden är en av Kosters, Bohusläns och kanske också landets värdefullaste naturmiljöer. Området hyser en av landskapets finaste badstränder, men är också en av dess allra mest unika naturområde (figur 2). Det handlar om en vidsträckt sandstrand med vit, kalkhaltig sand. Kalken kommer från skal av marina djur som avsatts på stranden under landhöjningen. Dessa speciella markförhållanden, i kombination med en låg nederbörd, rikligt med sommarsol och ett förflutet som öppen kulturmark, har bildat förutsättningar för områdets rika fauna och flora. Från området finns nu 13 rödlistade arter rapporterade jämte ett större antal naturvårdsarter. Tätheten av vissa av rödlistade arter är mycket stor och framför allt gäller detta sandtimotej VU, martorn VU § (figur 3) och flera olika stjälnörsvampar (figur 4).

Växtsamhället/habitatet är en sandstäpp 6120⁵ enligt EU's habitatdirektiv. Detta är en prioriterad habitat med mycket högt bevarandevärde. Vi bedömer att det utpekade området, liksom kringliggande miljöer av likartad typ, har ett mycket högt naturvärde, klass 1 enligt NVI-manualen⁶. Merparten av det utpekade området ligger inom naturreservat, medan den västligaste delen ligger utanför (se karta i BILAGA).

---

⁵ Naturvårdsverket 2020. *Sveriges arter och naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv. Resultat från rapportering 2019 till EU av bevarandestatus 2013–2018.* – Naturvårdsverket, Stockholm.

⁶ Swedish Standards Institute 2014. *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.* – Svensk Standard SS 199000:214

Att tillåta tältning inom det utpekade området bedöms olämpligt, men det är mycket svårt att avgöra vilken grad av slitage som är gynnsam eller skadlig för växtlighet och djurliv. Det man kan konstatera om det inventerade området är följande;

- det finns en mycket stor täthet av rödlistade arter
- det tillhör, inklusive övriga delar av stranden och den strandnära miljön, norr och söder om det undersökta, Kosteras mest värdefulla naturmiljöer
- såvitt jag kan bedöma det så har det nuvarande nyttjandet av marken inte medfört några negativa effekter på flora och faunan, utan detta har istället bidragit till att området hållits öppet, och möjligen också med "lagom störning"
- de rikaste ytorna inom området utgörs av partier där mossor och annan vegetation etablerat sig
- ett ökande slitage på marken, särskilt där vegetation etablerat sig, kan medföra negativa effekter på förekomsten av rödlistade arter

Om en camping etableras i närområdet bör besökare kanaliseras genom skogen längre västerut. Det här presenterade materialet kan användas som ett diskussionsunderlag om lämpligheten av att anlägga en camping som berör området.

Artförteckning

Nedan anges arter som vi påträffat under inventeringen, jämte uppgifter från ArtPortalen och Hultengren (2012). Rödlistade arter anges med hotkategori enligt ArtDatabanken (2020). Med * anges arter som vi anser vara "naturvårdsarter" det vill säga arter som har en högre grad av naturvårdsrelevans. Med § anges fridlysta arter.

Kärlväxter

Ancusa officinalis, oxtunga – sparsam

Antennaria dioica*, kattfot – enstaka bestånd

Anthyllis vulneraria, getväppling – spridd i området

Arenaria serpyllifolia*, sandnarv – spridd i området

Armeria maritima, trift – spridd i området

Arrhenatherum elatius, knylhavre – i den västra delen

Artemisia campestris*, fältmalört – spridd i området

Bromis hordeaceus, luddlosta – spridd i området

Carex arenaria, sandstarr – mycket spridd i området

Centaurea scabiosa*, vädcklint – riklig men ej blommande vid inventeringstillfället.

Cerastium fontanum, hönsarv – spridd i området

Craetagus sp., hagtorn – enstaka exemplar

Dactylis glomerata, hundäxing – i områdets utkanter

Deschampsia flexuosa, kruståtel – i den västra delen, tallskog

Empetrum nigrum, kråkris – i den västra delen, tallskog

Eryngium maritimum*, martorn VU, § – ca 15 exemplar på tre platser i området

Festuca arenaria, gråsvingel NT – påträffad strax utanför området (ArtPortalen)

Festuca ovina, fårsvingel – spridd i området

Festuca pratensis, ängssvingel – spridd i området

Festuca rubra, rödsvingel – spridd i området

Geranium robertianum, stinknäva – enstaka exemplar

Hieracium sect. vulgata, hagfibblor – spridda i området

Hieracium umbellatum, flockfibbla – spridd i området

Hypopitys monotropa*, tallört – ett exemplar i den nordvästra delen av området

Figur 3. Martorn (kostertistel) från det aktuella området. Foto: Svante Hultengren/Naturcentrum AB 20220608.

Juniperus communis, en – spridd i området

Leymus arenarius, strandråg – allmän på strandvallen

Lotus corniculatus, käringtand – spridd i området

Phleum arenarium*, sandtimotej VU – rikligt förekommande

Pilosella officinarum, gråfibbla – spridd i området

Pimpinella saxifraga, bockrot – spridd i området

Pinus sylvestris, tall – i den västra delen av området

Plantago lanceolata, svartkämpar – i områdets utkanter

Plantago maritima, gulskämpar – spridd i området

Poa compressa, berggröe – spridd i området
Polygala vulgaris*, jungfrulin – mot berghällen i nordväst
Polypodium vulgare, stensöta – i den västra delen, tallskog, klipphällar
Rosa spp., rosor – spridda i området
Satureja acinos*, harmynta – enstaka exemplar i den västra delen
Sedum acre, gul fetknopp – spridd i området
Sedum album, vit fetknopp – spridd i området
Silene uniflora, strandglim – enstaka exemplar
Silene vulgaris, smällglim – i den västra delen
Solidago virgaurea, gullris – spridd i området
Sorbus aucuparia, rönn – enstaka exemplar
Taraxacum cf multilobum*, flikmaskrosor – spridda i området
Taraxacum cf spectabilia*, atlantmaskrosor – spridda i området
Thalictrum minus*, kustruta – spridd i området

Svampar

Gastrum elegans*, navelstjärna EN – påträffad strax utanför området (ArtPortalen)
Gastrum minimum*, liten jordstjärna – påträffad strax utanför området (ArtPortalen)
Gastrum schmidelii*, dvärgjordstjärna NT – påträffad strax utanför området (ArtPortalen)
Tulostoma brumale*, stjälskröksvamp NT – här och var i anslutning till ensbuskar eller svagt vegetations- och mosstäckta ytor.
Tulostoma fimbriatum*, fransig stjälskröksvamp EN – påträffad inom området (ArtPortalen)
Tulostoma kotlabae*, grå stjälskröksvamp EN – påträffad inom området (ArtPortalen)
Tulostoma winterhoffi* DD – påträffad strax utanför området (ArtPortalen)

Figur 4. En liten grupp av stjälskröksvampar *Tulostoma brumale* från det aktuella området. Mossan är sandskruvmossa *Syntrichia ruraliformis* Foto: Svante Hultengren/Naturcentrum AB 20220608.

Insekter

Andrena barbilabris, mosandbi – tre honor, en hane

Anoplius nigerrimus, skogsvägstekel, – ett exemplar
Arachnospila spissa, krokvägstekel, – ett exemplar
Coleophora adelogrammella, hylsnejlikesäckmal VU – påträffad strax utanför området (ArtPortalen).
Cupido minimus*, mindre blåvinge NT – några enstaka exemplar noterades vid fältbesöket.
Empis tessellata (dansfluga) – flera exemplar
Hemipenthes maura (svävfluga) – ett exemplar
Mehachile lagopoda, stortapetserarbi NT – påträffad strax utanför området (ArtPortalen).
Osmia bicolor, snäckmurarbi, en hona
Pompilus cinereus, blyvägstekel – en hane
Vanessa cardui, tistelfjäril – ett övervintrat exemplar
Zygaena viciae*, liten bastardsvärmare NT – tidigare fynd⁷.

Marklevande lavar

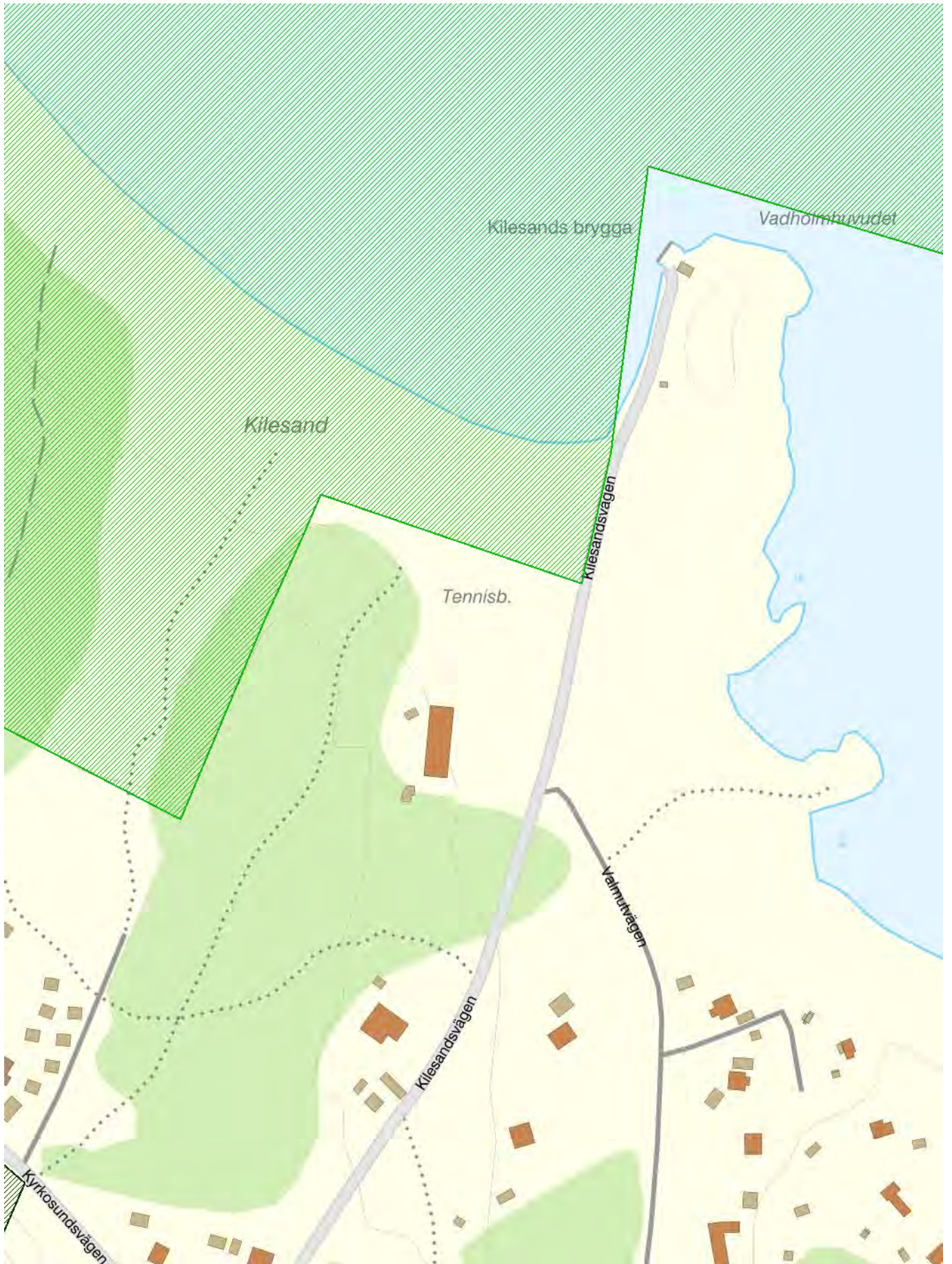
Cetraria aculeata, hedlav – kring enbuskar i området.
Cetraria ericetorum, smal islandslav – norra delen mot stenvuren.
Cetraria islandica, islandslav – kring enbuskar i området.
Cladonia furcata, rislav – kring enbuskar i området.
Cladonia arbuscula, gulvit renlav – norra delen mot stenvuren.
Cladonia fimbriata, naggbägarlav – sparsam i den norra delen av området.
Cladonia pyxidata, trattlav – i den norra delen av området.
Cladonia rangiferina, grå renlav – norra delen mot stenvuren.
Cladonia rangiformis, falsk renlav – sparsam i den norra delen av området.
Collema flaccidum*, slanklav – riklig på hållar i den nordvästra delen av området
Hypogymnia physodes, blåslav – kring enbuskar i området.
Peltigera didactyla*, styverlav – sparsam i den norra delen av området.
Peltigera malacea, matt filtlav – sparsam i den norra delen av området.
Scytinium gelatinosum*, flikig skinnlav – riklig på hållar i den nordvästra delen av området

Mossor

Hypnum cupressiforme var. *lacunosum* – cypressfläta – spridd i området
Racomitrium elongatum, spärraggmossa – spridd i området
Syntrichia ruraliformis, sandskruvmossa – mycket spridd i området

---

⁷ Ryrholm, N. 2013. Fjärilsfauna på Koster. I: Hultengren, S. (red.) 2012. *Dokumentationer av landlevande fauna och flora i Kosterhavets nationalpark och angränsande naturreservat*. – Länsstyrelsen i Västra Götaland.

- Teckenförklaring

Naturvårdsregistret

Nationella skyddsformer

Nationalpark

Naturresevat